

การศึกษาองค์ความรู้ และบทเรียนในการพัฒนาชุมชน ขององค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ

บทคัดย่อ

ขบวนการพัฒนาขององค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ (อพช.ภาคเหนือ) ได้เริ่มก่อตัวขึ้นในราวต้นทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา เพื่อเสนอทางเลือกในการพัฒนาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามกระแสหลักการพัฒนาประเทศจนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย จนกล่าวกันว่าขบวนการ อพช. คือขบวนการทางสังคมใหม่ (new social movement) แบบหนึ่ง

ในระยะแรก อพช. มุ่งทำงานกับชุมชนในชนบทด้วยการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน ต่อมาก็ขยายขอบเขตการทำงานออกไปอย่างกว้างขวางตามสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป และได้พัฒนาจนสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือในแต่ละประเด็นปัญหา 10 เครือข่าย และข้ามประเด็นปัญหา ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการสร้างเครือข่ายได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) เครือข่ายตามประเด็นปัญหา ได้แก่ เครือข่ายการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำ เครือข่ายการรณรงค์ด้าน อบต. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกทางภาคเหนือ เครือข่ายสิ่งแวดล้อมเมือง เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ และเครือข่ายการระดมทุน 2) เครือข่ายตามลักษณะกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เครือข่ายสตรี เครือข่ายชาวเขา และเครือข่ายเด็กและเยาวชน 3) เครือข่ายความร่วมมือของ อพช.โดยรวม ได้แก่ เครือข่าย กป.อพช. ภาคเหนือ นอกจากนี้ อพช. พยายามประสานความร่วมมือระหว่างคนทุกกลุ่มสังคมตั้งแต่วิทยฐานะท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ขณะเดียวกันเป้าหมายการทำงานก็ยกระดับจากการทำงานเฉพาะในชุมชนขึ้นสู่ระดับนโยบายมากขึ้น ทิศทางต่อไปข้างหน้าของ อพช.ภาคเหนือ คือ การทำงานในระดับนโยบายควบคู่ไปกับการสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนเพื่อให้การปรับตัวสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวในระดับกว้างได้

ความไม่มั่นคงด้านงบประมาณ และการขาดการรวบรวมองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่เป็นระบบ เป็นข้อจำกัดที่สำคัญต่อการทำงานของ อพช. ให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น อพช.จึงจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้และนำเสนอสู่สาธารณชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ขบวนการทำงานของ อพช. เป็นการสร้างทางเลือกในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

คำหลัก : เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน , การสร้างทางเลือกในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน , ประชาธิปไตยแบบรากหญ้า , ประชาสังคม , สิทธิชุมชน

The Research Project of NGO's Body of Knowledge and Lessons in Community Development in Northern Thailand

Abstract

This study has three major objectives. First, to collect information regarding lessons learned by the northern NGOs in community development. The study focuses on ten NGO's networks and the concerned topics are their frameworks, strategies, and problems. Second, to analyze and synthesize the role of the Northern NGOs in fostering the strength of local communities. This project also aims to provide future aspects of the directions of the NGOs in the north. Third, to provide further suggestion for future research relating to the same topic.

The research focuses on the development of the Northern NGOs and their lessons regarding community development. The research methodology includes archival research, interviews, organizing seminars and forums participated by Northern NGOs from different networks.

It is found that the movement of the Northern NGOs originated in the early decade of the 2520. The aim was to provide an alternative to the mainstream development paradigm in which its operation has brought about various social and economic problems. This movement has been seen as a new social movement.

In the early stage, the Northern NGOs worked together with local communities to solve their economic problem. Their concern has, however, expanded due to the changing situations. At the present, there are 10 collaborating networks which can be characterized into 3 main networks. The first is the network classified by problems including the network of watershed management, the network of subdistrict administrative organization campaign, the network of alternative agriculture, the network of urban environment, the network of AIDS NGOs, and the network of fund raising. The second is the network classified by target groups, including the women network, the hill tribe network, and the youth network. The third is the collaborating network including the Northern NGO-COD network.

Northern NGOs have also coordinated with different social groups at both local and national levels. The aim of NGOs over the past decade has shifted from community-oriented to more policy advocacy. The future direction of Northern NGOs is to work at the policy level along with to develop the learning process for communities in the adjustment to the changing socio-economic situation.

In sum, the work of the Northern NGOs aims to solve the conflict in Thai society at all levels. This has been done through the experience exchange and discussions among various groups in the society.

It is found that there are two major limitations of the Northern NGOs which are the financial insecurity and the lack of systematic study of NGOs' experiences and knowledge. Therefore NGOs should focus more on dissipating their experiences and knowledge to public. It is also necessary for NGOs to systematically develop and synthesize their body of knowledge and the way to present it to public. At the same time, the government should support NGO work as it is an alternative way of the country.

Keywords : NGOs' network , Alternative of sustainable development , Grassroot democracy , Participation , Civil society , Community right